

Opinia do ustawy o bateriach i akumulatorach
(druk nr 487)

I. Cel i przedmiot ustawy

Uchwalona przez Sejm w dniu 5 marca 2009 r. ustawa o bateriach i akumulatorach dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 2006/66/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 września 2006 r. w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów oraz uchylającej dyrektywę 91/157/EWG.

Ustawa ma na celu ograniczenie negatywnego wpływu baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i zużytych akumulatorów na środowisko przez redukcję ilości substancji niebezpiecznych w bateriach i akumulatorach oraz właściwe zbieranie i recykling powstających z nich odpadów, w tym przez wspieranie wysokiego poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych; zharmonizowanie wymogów dotyczących zawartości metali ciężkich w bateriach i akumulatorach oraz wymogów dotyczących ich oznakowania; zapewnienie sprawnego funkcjonowania rynku wewnętrznego i uniknięcia zniekształcenia konkurencji w obrębie Unii Europejskiej (art. 2 ustawy).

Ustawa określa:

- 1) wymagania dotyczące wprowadzanych do obrotu baterii i akumulatorów;
- 2) zasady wprowadzania do obrotu baterii i akumulatorów;
- 3) zasady zbierania, przetwarzania, recyklingu i unieszkodliwiania zużytych baterii i zużytych akumulatorów.

Ustawa reguluje także prawa i obowiązki podmiotów:

- 1) wprowadzających do obrotu baterie lub akumulatory;
- 2) dystrybuujących baterie lub akumulatory lub sprzęt;
- 3) zbierających, przetwarzających, dokonujących recyklingu lub unieszkodliwiania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów;
- 4) użytkujących baterie lub akumulatory.

Wyłączone spod zakresu ustawy są baterie i akumulatory używane w urządzeniach związanych z ochroną podstawowych interesów bezpieczeństwa państw członkowskich Unii Europejskiej, broni, amunicji i sprzęcie wojennym, z wyjątkiem produktów, które nie są przeznaczone specjalnie do celów wojskowych oraz w urządzeniach przeznaczonych do wysyłania w przestrzeń kosmiczną.

W obecnym stanie prawnym kwestie związane z niniejszą problematyką rozproszone są w kilku aktach prawnych:

- w ustawie z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej,
- w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym,
- w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach,
- w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 17 października 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać wytwarzane i wprowadzane do obrotu baterie i akumulatory.

Ustawa określa wymagania dotyczące wprowadzanych do obrotu baterii i akumulatorów oraz sprzętu w zakresie nieprzekraczania zawartości rtęci (0,0005% wagowo dla baterii i akumulatorów zamontowanych w sprzęcie i 2% wagowo dla ogniw guzikowych) i kadmu (0,002% wagowo dla baterii i akumulatorów przenośnych, w tym zamontowanych w sprzęcie), ich oznaczenia oraz zasad usuwania zużytych baterii i akumulatorów (rozdział 2 ustawy).

Baterie i akumulatory niespełniające wymagań w zakresie składu i oznaczenia nie będą mogły być wprowadzone do obrotu, a wprowadzone do obrotu będą musiały być wycofane przez wprowadzającego do obrotu.

W przypadku niewycofania z obrotu baterii i akumulatorów niespełniających wymagań określonych w ustawie Główny Inspektor Ochrony Środowiska wyda z urzędu decyzję o wycofaniu z obrotu tych baterii lub akumulatorów.

Ustawa określa zasady selektywnej zbiórki zużytych baterii i akumulatorów, zasady ich magazynowania i przetwarzania oraz określa minimalne poziomy wydajności recyklingu (rozdział 3).

Wprowadzający baterie lub akumulatory lub działające w ich imieniu inne podmioty ponoszą wszystkie koszty wynikające ze zbierania, przetwarzania i recyklingu wszystkich zużytych baterii i zużytych akumulatorów. Ponadto ustawa określa obowiązki dla wprowadzających baterie lub akumulatory, użytkowników końcowych oraz obowiązki w zakresie zbierania i przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów.

Obowiązki wprowadzającego baterie i akumulatory mogą być realizowane przez niego samodzielnie albo za pośrednictwem innych podmiotów. Wprowadzający baterie lub akumulatory może wprowadzać tylko oznakowane baterie i akumulatory.

Na wprowadzającym ciąży obowiązki ewidencyjne i sprawozdawcze w zakresie ilości i masy wprowadzanych do obrotu baterii i akumulatorów a także w zakresie osiągniętego poziomu zbierania (art. 34 i 35).

Obowiązkiem wprowadzającego baterie lub akumulatory jest zawarcie odpowiednich umów ze zbierającym zużyte baterie lub akumulatory oraz z prowadzącym zakład przetwarzania zużytych baterii lub akumulatorów (art. 32 i 36).

Wprowadzający baterie i akumulatory obowiązany jest do finansowania publicznych kampanii edukacyjnych (art. 37). Obowiązek ten może wykonać przeznaczając na te kampanie albo przekazując na rachunek urzędu marszałkowskiego co najmniej 0,1% swoich przychodów z tytułu wprowadzania do obrotu baterii i akumulatorów na terytorium kraju, osiągniętych w danym roku kalendarzowym.

Instrumentem gwarantującym wykonanie obowiązku osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania baterii przenośnych i akumulatorów przenośnych (art. 33) ma być opłata produktowa. Ustawa określa zasady jej ponoszenia, w tym podstawę, sposób obliczenia i stawki tej opłaty (art. 38 – 43).

W przypadku niewpłacenia przez wprowadzającego opłaty produktowej pomimo ciążącego na nim obowiązku, marszałek województwa wyda decyzję, w której określi

wysokość zaległości z tytułu tej opłaty. W przypadku niewykonania decyzji marszałek nałoży dodatkową opłatę w wysokości odpowiadającej 50% kwoty niewpłaconej opłaty produktowej.

Użytkownik końcowy będzie mógł oddać zużyte baterie przenośne i zużyte akumulatory przenośne do:

- 1) sprzedawcy detalicznego;
- 2) sprzedawcy hurtowego;
- 3) podmiotu świadczącego usługi w zakresie wymiany baterii lub akumulatorów;
- 4) innych miejsc odbioru (np. szkół, placówek oświatowych lub kulturalno – oświatowych, siedziby urzędu lub instytucji);
- 5) punktów zbierania odpadów prowadzonych przez zbierającego zużyte baterie lub zużyte akumulatory;
- 6) podmiotu odbierającego odpady komunalne, prowadzącego działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Zużyte baterie i akumulatory samochodowe albo przemysłowe użytkownik końcowy będzie przekazywać sprzedawcy detalicznemu, podmiotowi prowadzącemu usługi w zakresie wymiany takich baterii lub akumulatorów, zbierającemu takie zużyte baterie lub akumulatory, prowadzącemu zakład przetwarzania takich zużytych baterii lub akumulatorów lub wprowadzającemu baterie lub akumulatory.

Zużyte baterie lub akumulatory przemysłowe niklowo – kadmowe użytkownik końcowy będzie przekazywać prowadzącemu zakład przetwarzania takich baterii lub akumulatorów.

Ustawa organizuje system zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych w miejscach odbioru oraz określa obowiązki prowadzących te miejsca (rozdział 8).

Miejscami odbioru są wyznaczone części w obiekcie władanym przez podmiot, którego podstawowa działalność nie polega na gospodarowaniu odpadami, w rozumieniu ustawy o odpadach, do którego użytkownik końcowy może oddać zużyte baterie przenośne i zużyte akumulatory przenośne. Prowadzący miejsca odbioru mają obowiązek nieodpłatnie przyjmować od użytkowników końcowych niebędących przedsiębiorcami zużyte baterie przenośne i zużyte akumulatory przenośne oraz umieścić w tych miejscach dostępną i czytelną informację na temat możliwości oddania tych baterii i akumulatorów.

Ustawa określa sposób postępowania prowadzących miejsca odbioru z zebranymi bateriami i akumulatorami (art. 48 – 51).

Szczególne obowiązki ustawa nakłada na sprzedawców detalicznych baterii samochodowych kwasowo – ołowiowych, akumulatorów samochodowych kwasowo - ołowiowych, baterii przemysłowych kwasowo – ołowiowych lub akumulatorów przemysłowych kwasowo – ołowiowych (rozdział 9).

Zgodnie z ustawą tacy sprzedawcy mają obowiązek przyjmować od kupujących zużyte baterie lub akumulatory. W przypadku gdy kupujący nabywając nowy akumulator lub baterię nie przekaze zużytego akumulatora lub baterii, sprzedawca pobierze od niego opłatę depozytową w wysokości od 30 do 50 zł i potwierdzi jej pobranie. Wysokość opłaty ma być zróżnicowana ze względu na rodzaj baterii i akumulatorów. Kupujący, od którego pobrano opłatę depozytową będzie mógł w terminie 30 dni, przekazać sprzedawcy zużyte baterie i akumulatory kwasowo – ołowiowe i uzyskać zwrot pobranej opłaty depozytowej.

Jeżeli, w wypadkach określonych w ustawie, przyjęcie przez sprzedawcę zużytych baterii i akumulatorów kwasowo – ołowiowych i zwrot opłaty depozytowej okażą się niemożliwe, obowiązek ten przechodzi na wprowadzającego te baterie i akumulatory w terminie 45 dni od dnia sprzedaży. Nieodebrana opłata depozytowa przekazywana będzie na rachunek bankowy urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności gospodarczej. Sprzedawca ma również w tym zakresie obowiązek sprawozdawczy.

Ustawodawca określił szczegółowo obowiązki zbierających zużyte baterie lub zużyte akumulatory (rozdział 10). Mają oni obowiązek przekazywać baterie i akumulatory bezpośrednio prowadzącemu zakład przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów, który zajmuje się przetwarzaniem poszczególnych ich rodzajów (art. 58). Zbierający będzie zobowiązany do prowadzenia ewidencji masy zebranych zużytych baterii i akumulatorów oraz przedłożenia marszałkowi województwa rocznego sprawozdania w tym zakresie.

Rozdział 11 ustawy określa obowiązki prowadzących zakłady przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów. Należą do nich obowiązek przetwarzania i recyklingu baterii lub akumulatorów oraz powstających z nich odpadów w sposób bezpieczny dla środowiska i zdrowia ludzi. Prowadzący zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, z wyjątkiem prowadzącego zakład przetwarzania zużytych baterii samochodowych kwasowo-ołowiowych, zużytych akumulatorów samochodowych

kwasowo - ołowiowych, zużytych baterii przemysłowych kwasowo-ołowiowych lub zużytych akumulatorów przemysłowych kwasowo-ołowiowych, w ramach prowadzonej działalności przygotowuje zużyte baterie i zużyte akumulatory do recyklingu i unieszkodliwiania przez:

- 1) sortowanie zużytych baterii i zużytych akumulatorów na poszczególne rodzaje, ułatwiające ich przetwarzanie za pomocą technologii i instalacji służących do przetwarzania i recyklingu poszczególnych rodzajów zużytych baterii i zużytych akumulatorów lub
- 2) przetwarzanie poszczególnych rodzajów zużytych baterii i zużytych akumulatorów na odpowiednie frakcje materiałowe i recykling co najmniej wyodrębnionych metali w instalacjach i przy użyciu technologii zapewniających osiągnięcie co najmniej minimalnych poziomów wydajności recyklingu.

W zakresie obowiązków prowadzących zakład przetwarzania jest również prowadzenie ewidencji i przedłożenie sprawozdania marszałkowi województwa zawierającego informacje o prowadzonej działalności (art.64).

Ustawa określa obowiązki organów administracji publicznej:

- 1) marszałka województwa – w zakresie prowadzenia rachunku bankowego w celu gromadzenia wpływów z opłaty produktowej, dodatkowej opłaty produktowej, środków pochodzących z przychodów wprowadzających baterie i akumulatory; realizowania zadań w zakresie prowadzenia publicznych kampanii edukacyjnych na terenie województwa; sporządzania i przedłożenia właściwemu wojewodzie i ministrowi właściwemu do spraw środowiska sprawozdania o przeprowadzonych publicznych kampaniach edukacyjnych oraz wielkości wykorzystanych środków przekazanych na ten cel; zwrotu niewykorzystanych środków przeznaczonych na prowadzenie kampanii edukacyjnych; weryfikacji sprawozdań przekazywanych przez podmioty zobowiązane do sprawozdawczości w zakresie wykonywania swoich obowiązków wynikających z ustawy; sprawowania kontroli przestrzegania przepisów ustawy, w tym opłaty produktowej, opłaty depozytowej oraz wykorzystania środków przekazywanych przez wprowadzających baterie lub akumulatory;
- 2) wojewody – w zakresie kontroli sposobu wykorzystania przez marszałka województwa dotacji celowej na prowadzenie kampanii edukacyjnych;
- 3) wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska – w zakresie kontroli podmiotów i osób fizycznych w przypadku nieprzestrzegania przepisów ustawy (art. 70 ust. 4, art. 71, art. 72 ust 1);

- 4) Głównego Inspektora Ochrony Środowiska – w zakresie raportowania ministrowi właściwemu do spraw środowiska o funkcjonowaniu gospodarki bateriami i akumulatorami, zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami oraz o osiągniętych poziomach zbierania i recyklingu.
- 5) Inspekcji Handlowej – w zakresie kontroli przestrzegania przepisów ustawy przez sprzedawców detalicznych i sprzedawców hurtowych.

Ustawa zawiera przepisy karne oraz dokonuje zmian w innych ustawach mających na celu zapewnienia spójności z przepisami ustawy o bateriach i akumulatorach.

Największe zmiany dokonane zostały w ustawie z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarki niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej. Wyłączone z niej zostały przepisy dotyczące baterii i akumulatorów w tym opłaty depozytowej.

Przepisy ustawy mają wchodzić w życie sukcesywnie.

W terminie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia wejdą w życie przepisy dotyczące obowiązków sprzedawcy detalicznego i hurtowego w zakresie przyjmowania i przekazywania zużytych baterii i akumulatorów zbierającemu te baterie i akumulatory a także przepisy dotyczące wymogu osiągania minimalnego poziomu wydajności w przypadku zużytych baterii i akumulatorów kwasowo – ołowiowych.

W dniu 1 października 2009 r. wejdą w życie przepisy dotyczące rejestru prowadzonego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska dla wprowadzających baterie i akumulatory oraz prowadzących zakłady przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów.

Z dniem 1 stycznia 2010 r. wejdą przepisy określające niektóre obowiązki wprowadzających baterie lub akumulatory oraz przepisy dotyczące opłaty produktowej, przepisy dotyczące przyjmowania przez sprzedawców baterii i akumulatorów kwasowo – ołowiowych samochodowych i przemysłowych oraz opłaty depozytowej. W tym samym czasie wejdą w życie przepisy dotyczące zmiany ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarki niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej. Przepisy dotyczące wymogu osiągania minimalnego poziomu wydajności w przypadku zużytych baterii i akumulatorów niklowo – kadmowych i pozostałych baterii wejdą w życie z dniem 26 września 2011 r.

Przepisy dotyczące prowadzenia kampanii edukacyjnych wejdą w życie dopiero 1 stycznia 2012 r.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa została uchwalona przez Sejm w dniu 5 marca 2009 r. Ustawa była przedłożeniem rządowym (druk sejmowy nr 1451). Prace nad ustawą prowadziły Komisja Gospodarki oraz Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, które przygotowały sprawozdanie o projekcie tej ustawy (druk sejmowy nr 1728).

W toku prac nad projektem ustawy dokonano w nim szeregu zmian.

Uporządkowane zostały przepisy ogólne projektu ustawy, w szczególności przepisy określające zakres przedmiotowy i podmiotowy (art. 1-4) oraz przepisy zawierające definicje (art. 6). Słowniczek ustawy uzupełniono o definicje: wewnątrzwspólnotowej dostawy, oraz przeredagowano definicje wprowadzenia do obrotu, wewnątrzwspólnotowego nabycia i definicję importu.

Usystematyzowano przepisy rozdz. 4 dotyczące rejestru prowadzonego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Ujednolicono przepisy karne oraz doprecyzowano te z nich, które budziły wątpliwości z punktu widzenia zasady określoności przepisów prawa.

Dokonano licznych zmian redakcyjnych mających na celu ujednolicenie terminologii oraz zachowanie spójności, w tym spójności z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym.

Najistotniejszą zmianą było zrezygnowanie w projekcie ustawy z obowiązku pobierania od producentów oraz importerów baterii i akumulatorów przenośnych opłaty za ich wprowadzenie do obrotu na terytorium kraju. Uznano, że wprowadzenie tej opłaty będzie zbyt dużym obciążeniem dla przedsiębiorców, którzy i tak z mocy samej ustawy, są zobowiązani do zorganizowania i sfinansowania zbierania, recyklingu i unieszkodliwiania zużytych baterii i akumulatorów. Wprowadzono inne uregulowania, zgodnie z którymi wprowadzający na terenie Polski do użytku baterie czy akumulatory będą przeznaczać na kampanię edukacyjną 0,1% osiąganych w danym roku kalendarzowym przychodów. Podmioty te, albo samodzielnie będą wykorzystywać środki na kampanię reklamową, albo przekażą na rachunek urzędów marszałkowskich, które przeznaczą te środki na kampanię edukacyjną (art. 37 ust. 4).

W celu zapewnienia spójności obowiązków, również sprawozdawczych, w tym ich uproszczenia, dokonano zmian w zakresie terminów składania sprawozdań. Wprowadzających baterie lub akumulatory, zbierających zużyte baterie i akumulatory oraz

prowadzących zakłady ich przetwarzania będą mogli składać sprawozdania do dnia 15 marca a nie jak to było pierwotnie do 31 stycznia. W związku z powyższym zmieniono również termin sprawozdania przedkładanego przez marszałka województwa oraz Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

W drugim czytaniu nie zgłoszono poprawek i niezwłocznie przystąpiono do trzeciego czytania.

Ustawa nie budzi zastrzeżeń o charakterze legislacyjnym.

Aldona Figura

Legislator